

Urýchlenie transformácie systémov centrálneho zásobovania teplom v strednej a východnej Európe

REHEATEAST

Odporúčania pre tvorcov politík v oblasti vykurovania a energetickej transformácie č.1

Tento prvý dokument odporúčaní pre tvorcov politík projektu REHEATEAST prináša fakty a odporúčania vychádzajúce z konzultácií so zainteresovanými stranami – národnými a regionálnymi tvorcami politík, regulačnými orgánmi a odborníkmi v sektore energetiky – v partnerských krajinách projektu (Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvátsko, Maďarsko, Rumunsko, Srbsko, Slovensko a Slovinsko). Jeho cieľom je podporiť rozhodovacie orgány pri tvorbe účinných, sociálne spravodlivých a klimaticky udržateľných politík v oblasti centrálneho zásobovania teplom (CZT).

Prečo je transformácia centrálneho zásobovania teplom dôležitá

Vykurovanie predstavuje viac ako 40 % spotreby energie budov v Európe. V mnohých krajinách strednej a východnej Európy je však centrálné zásobovanie teplom stále výrazne závislé od fosílnych palív, čo prispieva k nestabilite cien, energetickej chudobe a klimatickým rizikám.

Modernizácia systémov CZT prostredníctvom vyššej energetickej efektívnosti, využívania obnoviteľných zdrojov, odpadového tepla a optimalizácie sietí je kľúčová pre cenovo dostupné a nízkouhlíkové energetické systémy. Projekt REHEATEAST podporuje prepojenie obnovy budov, integrácie obnoviteľných zdrojov a modernizácie tepelných sietí, ktoré sa vďaka optimalizácii dokážu lepšie prispôsobiť dopytu a zvyšovať odolnosť systému pri menších sociálnych a ekonomických dopadoch než rozsiahla výmena infraštruktúry.

Kľúčové zistenia zo zapojenia zainteresovaných aktérov:

Konzultácie s tvorcami politík, regulátormi a odborníkmi poukazujú na niekoľko spoločných záverov:

Jasná úloha centrálneho zásobovania teplom

Zainteresované strany sa zhodujú, že CZT zostane základným pilierom budúcich systémov vykurovania a energetiky. Očakáva sa postupný prechod na nízko teplotné siete založené na obnoviteľných zdrojoch, prepojené s obnovou budov a rozvojom miest.

Regulačné rámce zaostávajú za ambíciami

Súčasná politika podporujú dekarbonizáciu CZT len čiastočne. Významné nedostatky pretrvávajú v oblasti tvorby taríf, plánovania tepla, povoľovacích procesov a podpory integrácie obnoviteľného a odpadového tepla. Hoci iniciatívy na úrovni EÚ pôsobia ako silný impulz, ich implementácia na národnej úrovni je nerovnomerná.

Financovanie zostáva problémom

Investície sú stále do veľkej miery závislé od verejných zdrojov a fondov EÚ. Zapojenie súkromného kapitálu a partnerstiev verejného a súkromného sektora je obmedzené, najmä kvôli regulačnej neistote a nejasným dlhodobým tarifným rámcem.

Riadenie a participácia si vyžadujú posilnenie

Obce a prevádzkovatelia systémov CZT zohrávajú kľúčovú úlohu, najmä v plánovaní a príprave projektov, no spolupráca s bytovými správcami, regulátormi a obyvateľmi je často slabá. Silnejšia koordinácia je nevyhnutná pre prijatie riešení verejnosťou.

Kľúčové zistenia zo zapojenia zainteresovaných aktérov:

(pokračovanie z predošlej strany)

Bariéry existujú spolu s veľkými príležitosťami

Medzi hlavné výzvy patria zastaraná infraštruktúra, závislosť od fosílnych palív, nízka hustota pripojení, slabá digitalizácia a zdĺhavé povoľovacie procesy. Zároveň existujú významné príležitosti v oblasti obnovy budov, využívania odpadového tepla, integrácie obnoviteľných zdrojov (najmä geotermálnej energie), digitalizácie a energetických komunít.

Čo je potrebné urobiť: odporúčania pre tvorbu politik

1

Posilniť strategické a regulačné rámce

Zaviesť dlhodobé národné stratégie rozvoja CZT zosúladené s klimatickými a dekarbonizačnými cieľmi.

Zaviesť povinné plánovanie tepla na úrovni miest a zónovanie, ktoré zosúladí obnovu budov, rozvoj sietí a dodávku tepla.

2

Podporiť investície a financovanie

Zaviesť stabilné a transparentné tarifné rámce umožňujúce modernizáciu CZT pri zachovaní ochrany spotrebiteľov.

Rozšíriť kombinované finančné nástroje, záruky a modely verejno-súkromných partnerstiev.

3

Podporiť inovácie a zavádzanie technológií

Podporovať optimalizáciu systémov, inteligentné riadenie a tepelné úložiská na zvýšenie efektívnosti a flexibility.

Urýchliť využívanie obnoviteľného a odpadového tepla prostredníctvom cielenej podpory a zjednodušenia povoľovacích procesov.

4

Podporiť inkluzívne riadenie a zapojenie zainteresovaných strán

Posilniť koordinačnú úlohu samospráv v plánovaní tepla, zvýšiť ich kapacity prepájať energetické a územné plánovanie a pripravovať investičné projekty modernizácie tepelných sietí a zdrojov tepla vhodné na získanie financovania.

Zlepšiť transparentnosť, informovanosť spotrebiteľov a ich zapojenie do plánovania, fakturácie a obnovy budov.

Očakávané dopady

Rýchlejšiu dekarbonizáciu sektora vykurovania a zníženie závislosti od dovážaných fosílnych palív

Vyšší podiel obnoviteľných zdrojov a odpadového tepla v systémoch CZT

Lepšiu cenovú dostupnosť a zníženie energetickej chudoby

Rýchlejšiu modernizáciu zariadení a zníženie tepelných strát

Väčšiu investičnú istotu a mobilizáciu kapitálu

Odolnejšie, flexibilnejšie a klimaticky odolné systémy vykurovania

Kľúčové zistenia pre rozhodovacie orgány

Zistenia projektu REHEATEAST potvrdzujú, že transformácia centrálného zásobovania teplom je zároveň nevyhnutnosťou aj príležitosťou. Pri jasnom politickom smerovaní, podpornej regulácii, koordinovaných investíciách a inkluzívnom riadení sa môže centrálna zásobovanie teplom stať základom klimaticky neutrálneho a sociálne spravodlivého energetického systému miest. Projekt REHEATEAST a jeho rastúca sieť odborníkov a tvorcov politik bude naďalej podporovať národné a miestne authority pri premene tejto vízie na realitu.

Pre viac informácií, prosím kontaktujte:

Jure Čižman, Institut Jožef Stefan
jure.cizman@ijs.si

 **Institut
"Jožef Stefan"**
Ljubljana, Slovenija

 **Interreg
Danube Region**
REHEATEAST

 **Co-funded by
the European Union**